

JANUSZ KRUK

BADANIA POSZUKIWAWCZE I WERYFIKACYJNE W DORZECZU DŁUBNI

Dłubnia jest niewielkim lewobocznym dopływem Wisły. Obszar jej dorzecza, silnie wydłużony w kierunku NW—SE, ma kształt prostokąta i powierzchnię 274 km², granicząc od zachodu i północnego zachodu ze zlewniami Prądnika i Przemszy, od wschodu natomiast ze zlewnią Szreniawy. Odwadnia ona wschodni skrawek Wyżyny Krakowskiej i zachodnią część Wyżyny Miechowskiej. W dolnym biegu (na południe od Michałowic) wchodzi na obszar Kotliny Sandomierskiej i uchodzi do Wisły w okolicach dawnej wsi Mogiła (Nowa Huta).

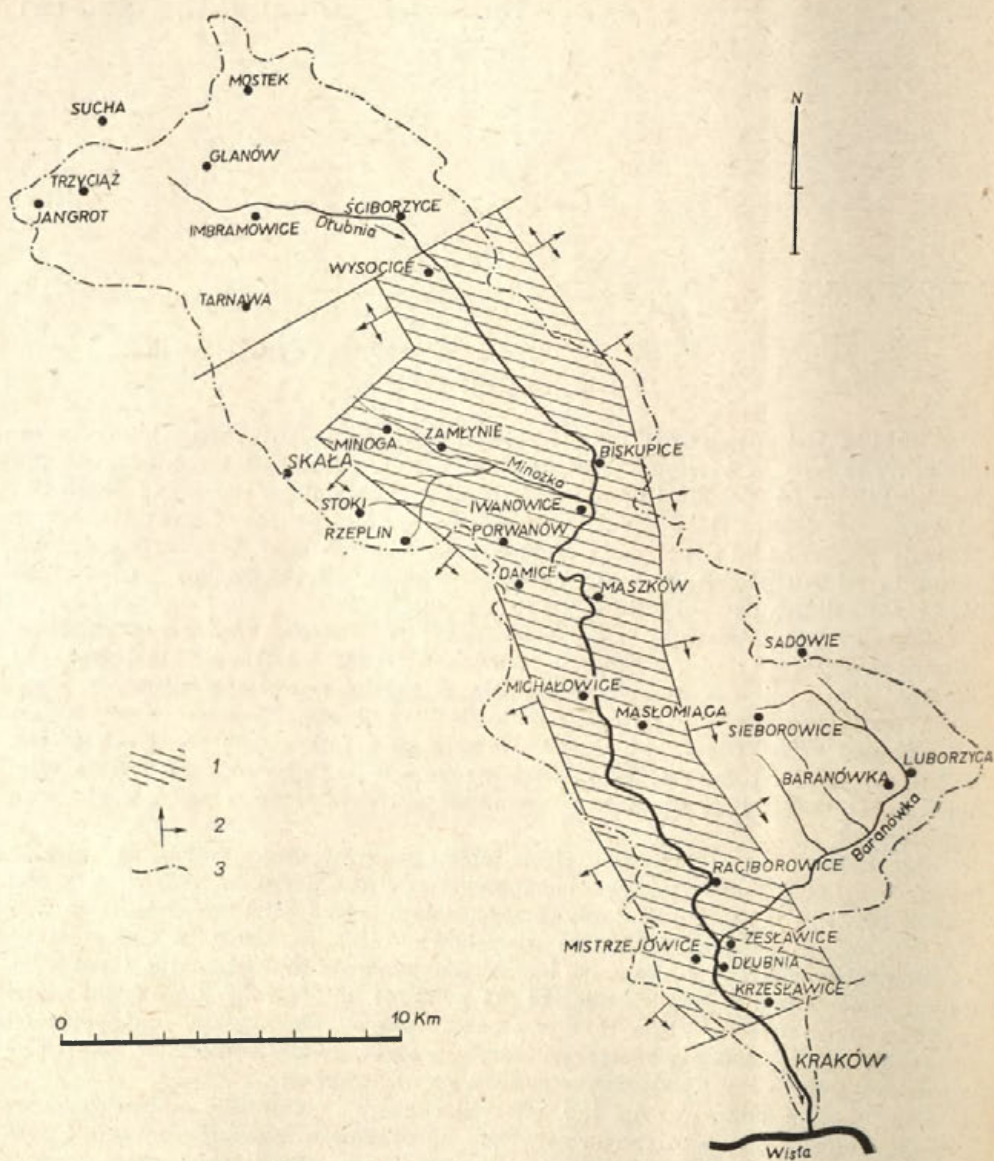
Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni prowadzone były w ramach realizowanego przez Zakład Archeologii Małopolski IHKM PAN programu badań nad osadnictwem neolitycznym i wczesnobrązowym na obszarze wyżyn lessowych. Z założeń tego programu wypływa szereg konsekwencji metodycznych w odniesieniu do techniki badań poszukiwawczych. W związku z tym sposób penetracji terenu różnił się nieco od zwykłej praktyki w badaniach powierzchniowych. Warto więc na wstępie przedstawić w skrócie zasadnicze wytyczne techniki przeprowadzonych poszukiwań.

Szczegółowe, archeologiczne zdjęcie terenu przeprowadzone zostało na obszarze o powierzchni 106 km², na 24-kilometrowym odcinku dorzecza. Badane były oba brzegi Dłubni i jej bocznych dopływów, w pasie o szerokości 4 km. Prócz tego wykonano szereg zwiadów głębiej na wierzcholinie, tak że całkowity obszar badań obejmował powierzchnię około 180 km². Poszukiwań nie prowadzono na terenie zajęтым obecnie pod zabudowę miejską (na południe od Zesławic) oraz w tej części górnego biegu Dłubni, która leży w obrębie Wyżyny Krakowskiej (na północ od Wysocic) (ryc. 1). Badania wykonane zostały w ciągu dwóch miesięcy, w akcjach — wiosennej w kwietniu i jesiennej w październiku i listopadzie.

Na każdym odkrywanym lub weryfikowanym stanowisku przeprowadzano szereg zabiegów, które miały na celu jego najpełniejsze zadokumentowanie i rozpoznanie przynależności kulturowej oraz charakteru. Obejmowały przede wszystkim: określenie i pomiar zasięgu materiału powierzchniowego, obserwację ewentualnych śladów niszczonej warstwy kulturowej i skupień zabytków oraz próbę wstępnego określenia charakteru i przynależności kulturowej znalezisk.

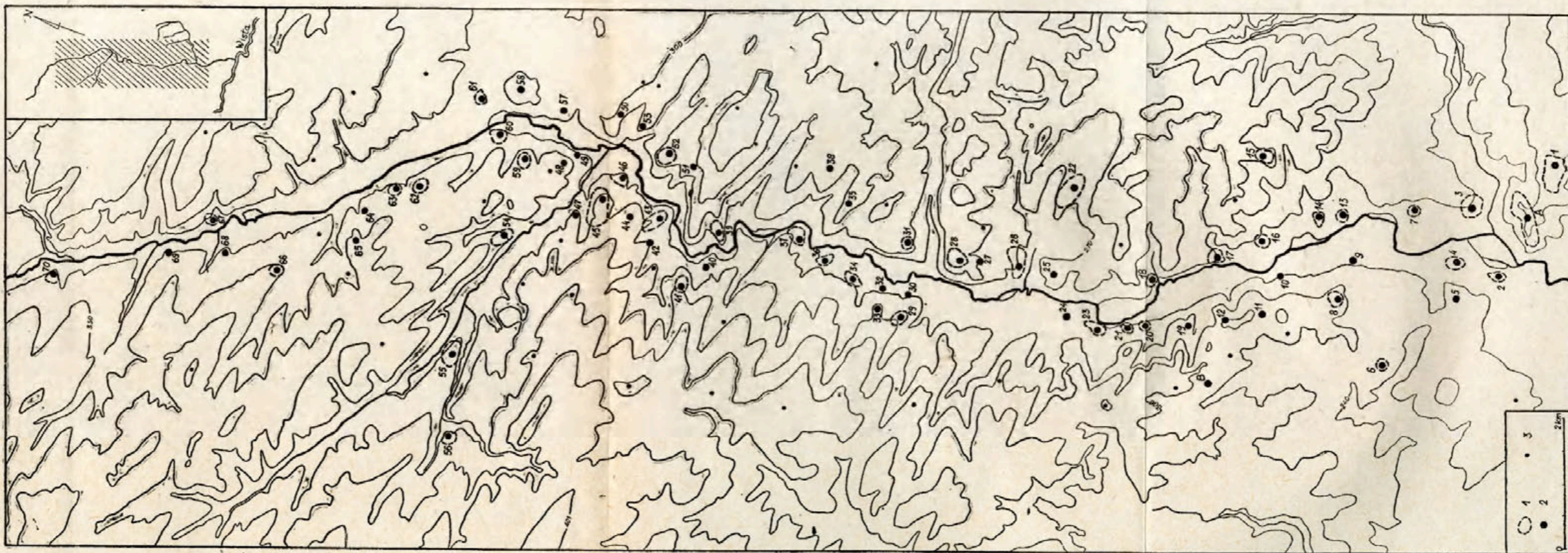
W czasie badań posługiwano się mapami topograficznymi w skali 1 : 250001.

¹ Dla dolnego i środkowego dorzecza dysponowaliśmy pokryciem w postaci czterobarwnych map niemieckich. Posiadają one układ współrzędnych prostokątnych wykonany w wiernokątnym rzucie walcowym Gaussa i Krügera. Natomiast w gór-

Ryc. 1. Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni:

1 — obszar, na którym wykonano archeologiczne zdjęcia terenu; 2 — sposób penetracji w głąb wysoczyzny; 3 — dział wodny

Ryc. 2. Osadnictwo prahistoryczne w dorzeczu Dłubni:
 1 — stanowisko; 2 — rozprzestrzenienie materiału powierzchniowego; 3 — miejsca znalezienia
 pojedynczego zabytku krzemienno

Lokalizowano na nich każde stanowisko oraz punkty występowania luźnych, nie powiązanych w skupiska zabytków krzemienych odkrywanych na zapleczu stanowisk w głębi wysoczyzny. Stanowiska lokalizowano według siatki kilometrowej, wychodząc z założenia, że jest to najprostszy i najpewniejszy sposób trwałego ich umiejscowienia². Na mapie oznaczano również przybliżony zasięg występowania zabytków³.

Zamieszczony niżej katalog zawiera skrócone informacje dotyczące wszystkich nowo odkrytych i zweryfikowanych stanowisk. Opisy podzielone zostały na następujące części: A — lokalizacja, B — sytuacja, C — rodzaj i chronologia stanowiska. Każdy z nich opatrzony jest cyfrą odpowiadającą numeracji na załączonej mapie (ryc. 2). Natomiast nie uwzględniono na niej nieistotnej z archeologicznego punktu widzenia sieci drożnej i zabudowy.

Niektóre ustalenia w zakresie chronologii i charakteru części stanowisk nie są na razie całkiem pewne i będą jeszcze raz sprawdzone w terenie. W tych przypadkach, w których brak całkowitej pewności co do precyzji istniejących ustaleń, zostały one opatrzone znakiem zapytania.

KATALOG STANOWISK

1. Krzesławice — Nowa Huta, stan. V

A. 48/30E; 5551, 625 — 4432, 250 (GK).

B. Stanowisko leży na wierzchowinowym wypłaszczeniu tzw. Wzgórz Krzesławickich, w odległości około 1200 m od dna doliny Dłubni. Względne przewyższenie ponad terasą denną wynosi 62 m. Teren wyłożony jest glebą brunatną na podłożu lessowym. Materiał zabytkowy występuje na obszarze 300×600 m, na wierzchowinie i w podszczytowej partii południowego stoku. Jest on rozrzucony równomiernie po całej przestrzeni stanowiska. Przeważa ceramika w postaci drobnych ułamków. Występują też zabytki krzemienne.

C. Zabytki osadowe kultury ceramiki promienistej, trzcinieckiej, lużyckiej i nieokreślone⁴.

nym odcinku dorzecza (od Sieciechowic do Wysocic) używana była jednobarwna mapa polska z 1936 roku. Jej układ współrzędnych oparty jest na odwzorowaniu azymutalnym, quasi stereograficznym.

² Dla każdego stanowiska podana została lokalizacja topograficzna w skróconym zapisie. Oznaczenia liczbowe odnoszą się do następujących danych: np. 48/30E — pas, słup i arkusz mapy w skali 1:25 000; 5551,625 — współrzędna „x” siatki kilometrowej rosnąca z południa ku północy; 4432,250 — współrzędna „y” rosnąca z zachodu na wschód. Oczywiście są to każdorazowo współrzędne tylko jednego punktu w obrębie stanowiska. W nawiasie podawany jest rodzaj odwzorowania: np. (GK) — oznacza krój Gaussa i Krügera, natomiast (qs) — odwzorowanie płaskiżnowe quasi stereograficzne.

³ Rozprzestrzenienie zabytków na powierzchni nie musi oczywiście w pełni odzwierciedlać zasięgu stanowiska, jednak jak się wydaje, daje ono pewną orientację w jego rozmiarach. Przy opisywaniu stanowisk podajemy dwa pomiary. Pierwszy oznacza zasięg materiału powierzchniowego w linii N—S lub zbliżonej, drugi w linii W—E lub zbliżonej. Należy zaznaczyć, że są to wymiary orientacyjne i odnoszą się do sytuacji zaistniałej na stanowisku w okresie jego badania.

⁴ W niewielkiej odległości na zachód od stanowiska V w Krzesławicach znajduje się znana osada kultury ceramiki promienistej w Zesławicach oraz sąsiadująca z nią stanowiska kultury lużyckiej i lendzielskiej, położone zresztą na tym samym co ona wzniesieniu. Na mapie 2 potraktowano je wspólnie i oznaczono literą A. Opis tego stanowiska zob. Z. Sochacki, *Ślady osadnictwa neolitycznego ze wsł Dłubnia, pow. Kraków*, „Wiadomości Archeologiczne”, t. 20: 1954 z. 2, s. 193.

2. *Mistrzejowice (ul. Mistrzejowicka), stan. I*

A. 48/30E; 5552, 000 — 4430, 500 (GK).

B. Stanowisko położone jest w najniższej części prawego obrzeżenia doliny Dłubni. Łagodny stok SE wcina się tutaj w rozległe łąki terasy dennej. Powierzchnia gruntu podniesiona jest o około 1 m ponad dno dolinne. Gleby czarnoziemne na podłożu lessowym. Materiał występuje na przestrzeni 250×100 m. Skupienie zabytków obserwowano w najniższej partii stoku. Znaleziono dość sporo ułamków ceramiki i kilka wyrobów krzemianych (ryc. 3: 1).

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, z okresu rzymskiego i średnio-wiecza.

3. *Zestawice, pow. Kraków, stan. V*

A. 48/30E; 5552, 650 — 4431, 375 (GK).

B. Znajduje się ono w widłach Dłubni i Baronówki. Położone jest nisko ponad dnem doliny Dłubni, w jej lewym obrzeżeniu, na łagodnym stoku (o wystawie S) pokrytym brunatnoziemem lessowym. Materiał powierzchniowy, złożony głównie z ułamków ceramiki, rozrzucony jest na znacznej przestrzeni (500×475 m). Skupienie zabytków zaobserwowano w najniższych partiach stoku.

C. Osada kultury lendzielskiej, ceramiki promienistej i z okresu rzymskiego.

Lit.: M. Cabalska, *Kultura pucharów lejkowatych*, [w:] *Pradzieje powiatu krakowskiego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego”, *Prace Archeologiczne*, z. 1, 1960, s. 220.

4. *Batowice pow. Kraków, stan. III*

A. 48/30E; 5552, 625 — 4430, 475 (GK).

B. Leży ono nisko nad doliną Dłubni, na cyplowatym odgałęzieniu jej prawego brzegu. Powierzchnię stanowiska tworzy łagodny stok o wystawie wschodniej, stromiejący stopniowo ku zachodowi. Gleby czarnoziemne na podłożu lessowym. Materiał rozrzucony jest na przestrzeni 300×225 m. Skupia się przede wszystkim w niższych partiach stoku. Zebrano niewiele materiału zabytkowego w postaci ułamków ceramiki i wyrobów krzemianych. Wśród tych ostatnich znajdują się: mały nóż półtylcowy z krzemienia nadbużańskiego i fragment obłęcznika na surowcu jurajskim (ryc. 3: 2).

C. Osada z wczesnego neolitu, kultury trzcinieckiej i łużyckiej (?).

5. *Batowice, pow. Kraków, stan. II*

A. 48/30E; 5552, 450 — 4429, 960 (GK)⁵.

B. Przypominające poziom zboczowy wypłaszczenie terenu w prawym obrzeżeniu doliny, wzniesione około 50 m, ponad łąkami terasy dennej Dłubni. Na powierzchni brak materiału zabytkowego. W 1889 roku odkryto tutaj zabytki kultury ceramiki sznurowej, pochodzącej najprawdopodobniej z zespołu grobowego.

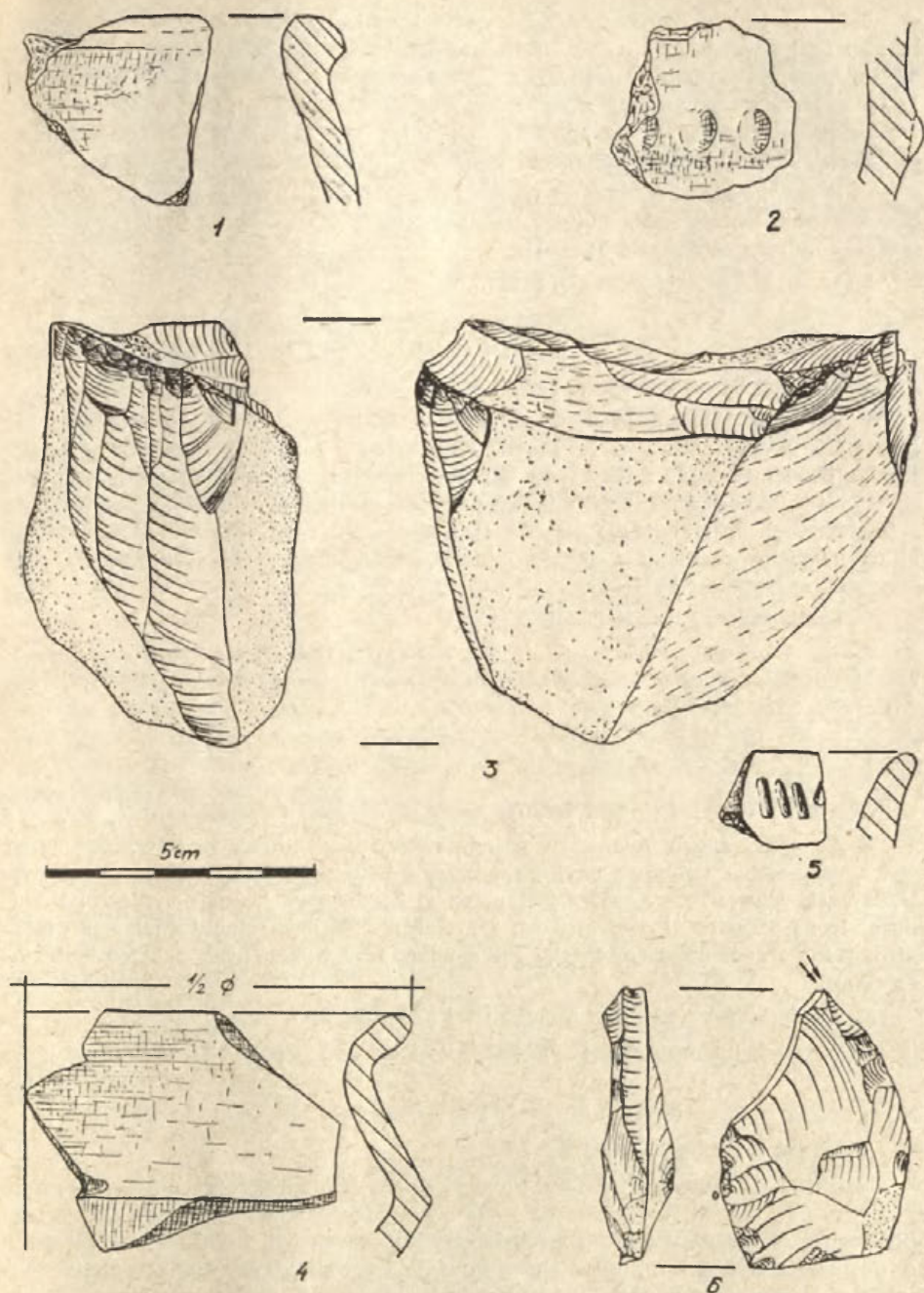
Lit.: J. Machnik, *Studia nad kulturą ceramiki sznurowej w Małopolsce*, Wrocław—Warszawa—Kraków 1966, s. 217.

6. *Batowice pow. Kraków, stan. I, „Wzgórze pod kopcem”*

A. 48/30E; 5553, 100 — 4428, 662 (GK).

B. Stanowisko leży na odosobnionym wzgórzu w jego wierzchołkowej partii,

⁵ Położenie stanowiska określono opierając się na informacjach mieszkańców wsi.

Ryc. 3. Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni:

1 — Mistrzejowice (I), pow. Kraków; 2 — Batowice (III), pow. Kraków; 3 — Dziekanowice (III), pow. Kraków; 4 — Kończyce (III), pow. Kraków; 5 — Kończyce (I), pow. Kraków; 6 — Książniczki (II), pow. Kraków

w odległości 1800 m na zachód od krawędzi doliny Dłubni. Od zachodu opływa je niewielki lewoboczny dopływ Prądnika. Szczyt wzgórza wzniesiony jest o około 32 metry ponad poziomem jego doliny. Teren stanowiska zajmuje brunatna gleba lessowa. Materiał zabytkowy obserwowano na powierzchni wierzchowy i częściowo na północnym stoku, na obszarze o wymiarach 150×175 m. Znalaziono kilka ułamków ceramiki i intencjonalnych odpadków z krzemienia jurajskiego.

C. Z dawniejszych odkryć i z relacjonowanych badań wynika, że na „Wzgórzu pod kopcem” istniała osada kultury pucharów lejkowatych, lendzielskiej oraz cmentarzysko kultury ceramiki sznurowej.

Lit.: J. Machnik, *op. cit.*, s. 217.

7. Raciborowice, pow. Kraków, stan. I

A. 48/30E; 5553, 420 — 4431, 120 (GK).

B. Stanowisko na niewielkim, wcięтым w łąki terasy dennej cypłowatym odgałęzieniu pasma wzniesień lewego obrzeżenia doliny Dłubni. Materiał rozłożony jest na powierzchni łagodnego stoku o południowo-zachodniej ekspozycji, górującego o 1—4 m ponad dnem doliny i pokrytego czarnoziemem na podłożu lessowym. Na powierzchni gruntu znajduje się niewiele materiału zabytkowego. Zebrano tylko kilka ułamków ceramiki i parę wyrobów krzemiennych rozrzuconych na dość znacznej przestrzeni (150×120 m).

C. Osada kultury lendzielskiej.

Lit.: A. Kulczycka i J. K. Kozłowski, *Neolityczne kultury pochodzenia południowego*, [w:] *Pradzieje powiatu krakowskiego*, ZNUJ, Prace Archeologiczne, z. 1, 1960, s. 119.

8. Dziekanowice, pow. Kraków, stan. I

A. 48/30E; 5554, 125 — 4429, 500 (GK).

B. Łagodna, eksponowana ku południowemu wschodowi, podszczytowa część stoku wzniesienia położona na lewym brzegu Dłubni, 62 metry ponad poziomem terasy zalewowej. Teren zajęty jest przez gleby lessowe brunatne. Materiał grupuje się na przestrzeni o wymiarach 225×200 m. Na powierzchni znaleziono tylko kilkanaście fragmentów ceramiki i kilka odpadków wykonanych z krzemienia jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki promienistej i trzcienieckiej.

Lit.: A. Kulczycka i J. K. Kozłowski *op. cit.*, s. 102—104.

9. Dziekanowice, pow. Kraków, stan. II

A. 48/30E; 5554, 110 — 4429, 980 (GK).

B. Nisko położony, cypłowaty okrajek doliny Dłubni na jej prawym brzegu, górujący nad łąkami terasy dennej o około 5 m. Materiał występuje na powierzchni stoku o niewielkim upadzie, nachylonym ku wschodowi. Zajmuje on przestrzeń o wymiarach 100×80 m. Na stanowisku i w otoczeniu znajdują się gleby brunatne wykształcone na lessie. Na powierzchni gruntu znaleziono jedynie kilka silnie rozrzuconych ułamków ceramiki.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej.

Lit.: A. Kulczycka i J. Kozłowski, *op. cit.*, s. 104—105.

10. *Dzięknowice, pow. Kraków, stan. III*

A. 48/30E; 5555, 050 — 4429, 375 (GK).

B. Niewielki cyplowaty występ terenu w stoku prawego obrzeżenia doliny Dłubni. Materiał zabytkowy występuje na wierzcholinie i łagodnym stoku południowym. Rozrzucony jest na przestrzeni 50×125 m. Z powierzchni zebrano niewielką ilość materiału archeologicznego, na który składają się: jeden fragment ceramiki, kilka odłupków i małych wiórków krzemiennych bez śladów obróbki oraz jeden duży rdzeń. Wszystkie zabytki krzemienne wykonane zostały z surowca jurajskiego (ryc. 3: 3).

C. Osada kultury lendzielskiej (?).

11. *Bosutów, pow. Kraków, stan. I*

A. 48/30E; 5555, 150 — 4428, 800 (GK).

B. Stanowisko na wysoczyźnie w pobliżu kulminacji jednego ze wzniesień na prawym obrzeżeniu doliny Dłubni, około 65 m ponad jej dnem. Materiał zabytkowy występuje na niewielkiej przestrzeni (50×30 m), w obrębie obszernego podszczytowego wypłaszczenia terenu, pokrytego brunatną glebą lessową. Znalezione wyłącznie kilkanaście odłupków i wiórów oraz narzędzi krzemiennych wykonanych z surowca jurajskiego.

C. Osada (?) z wczesnego neolitu⁶.

12. *Bosutów, pow. Kraków, stan. II*

A. 48/30E; 5556, 675 — 4428, 687 (GK).

B. Stok prawego obrzeżenia doliny Dłubni, łagodnie nachylony ku południowemu-wschodowi. Materiał zabytkowy zaobserwowano na przestrzeni 80×35 m, około 50 m ponad dnem dolinnym. Teren stanowiska pokryty jest brunatnobieliwą lessową. Znalezione niewielką ilość drobnych ułamków ceramiki i kilka wyrobów z krzemienia jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki promienistej.

13. *Kończyce, pow. Kraków, stan. III*

A. 48/30E; 5554, 475 — 4430, 650 (GK).

B. Niezbyt wybitny, rozległy cypel terenu wcięty w łąki terasy dennej pokryty glebą o charakterze czarnoziemiu na lessie. Materiał zabytkowy występuje przede wszystkim na stoku o wystawie południowej, w najniższej części opisywanej formy terenu, podniesionym nad dnem doliny Dłubni 7—10 metrów. Wyżej znajdowano tylko pojedyncze fragmenty ceramiki. Całkowity obszar występowania materiału mierzy około 175×150 m (ryc. 3: 4).

C. Osada z późnego okresu rzymskiego.

14. *Kończyce, pow. Kraków, stan. II*

A. 48/30E; 5554, 800 — 4430, 475 (GK).

B. Stanowisko to znajduje się nisko ponad dnem doliny Dłubni, w jej pra-

⁶ W odległości około 1500 metrów na zachód od stanowiska I w Bosutowie, na wysoczyźnie, znajduje się dawniej znane stan. I w Boleniu, pow. Kraków. Na mapie 2 oznaczono je literą B. Leży ono w terenie uniemożliwiającym dokładną weryfikację (zabudowa wiejska).

wym obrzeżeniu, na łagodnie nachylonym stoku o wystawie południowo-wschodniej. Od północy i południa jest ono ograniczone typowymi parowami lessowymi. Materiał zabytkowy występuje w widłach obu tych parowców na przestrzeni o wymiarach 125×200 m. Gleby mają tu charakter brunatno-bielicowy i są wykształcone na lessie. Z powierzchni zebrano niewiele ułamków ceramiki i wyrobów z krzemienia jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, pucharów lejkowatych (?) i z okresu rzymskiego.

15. Kończyce, pow. Kraków, stan. I

A. 48/30E; 5555, 875 — 4431, 100 (GK).

B. Stanowisko na wierzchowinowym wypłaszczeniu terenu około 75 metrów ponad dnem doliny Dłubni i w odległości 1400 m od jej dna. Materiał archeologiczny znajdowano na dość znacznej przestrzeni (300×200 m), na wierzchowinie i południowym stoku wzniesienia. Teren pokryty jest glebą brunatną wytworzoną na lessie. Dość bogaty materiał zabytkowy grupuje się przede wszystkim na wypłaszczeniu wierzchowinowym. Zebrano sporo drobnych ułamków ceramiki i nieco zabytków wykonanych z krzemienia jurajskiego (ryc. 3: 5).

C. Osada kultury pucharów lejkowatych i ceramiki wstęgowej rytej (?). Część materiału nie została określona.

16. Książniczki, pow. Kraków, stan. II

A. 48/30E; 5555, 600 — 4429, 825 (GK).

B. Stanowisko leży nisko ponad dnem doliny Dłubni, w jej lewym obrzeżeniu, na łagodnym stoku o wystawie południowo-zachodniej. Góruje ono 5—10 metrów nad okresowo wilgotnymi łąkami terasy dennej i wyłożone jest glebą brunatną na podłożu lessowym. Materiał powierzchniowy rozrzucony jest na przestrzeni mierzącej orientacyjnie 225×100 m. Z powierzchni zebrano niewiele materiału głównie w postaci drobnych ułamków ceramiki. Znaleziono też kilka zabytków krzemiennych, wśród których znajdują się: rylec jedynek, zgrzebło na odłupku wiórowym i rodzaj grubego wiertnika. Narzędzia i półwytwory krzemienne wykonane są z surowca jurajskiego (ryc. 3: 6).

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej. Część materiału nieokreślona.

17. Książniczki, pow. Kraków, stan. I

A. 48/30E; 5556, 000 — 4429, 375 (GK).

B. Stanowisko położone jest w dolnej części wybitnego cypłowatego odgałęzienia pasma wzniesień lewego obrzeżenia doliny Dłubni. Od południowego-wschodu ogranicza je sucha dolinka w rodzaju rozcięcia erozyjnego, przechodząca wyżej w rozgałęziony parów. Stok, na którym występują zabytki, jest niezbyt stromy i ma wystawę południową. Materiał obserwowano na przestrzeni o wymiarach 250×200 m. Powierzchnia stanowiska znajduje się 5—9 metrów ponad poziomem dna doliny i pokryta jest glebą lessową brunatną. W czasie badań weryfikacyjnych stwierdzono liczne występowanie ułamków ceramiki i zabytków krzemiennych. Grupowały się one przede wszystkim w najniższej części stoku.

C. Osada z materiałami kultury ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej, trzcinieckiej, późnorzymskimi, wczesnośredniowiecznymi i średniowiecznymi.

Li t.: „Z otchłani wieków”, R. 16: 1947 z. 7—8, s. 114; A. Żaki, *Ślady kultury trzcinieckiej w powiecie miechowskim*, „Światowit”, t. 20: 1948, s. 483, przypis 5.

18. *Młodziejowice, pow. Kraków, stan. IV*

A. 48/30E; 5556, 880 — 4428, 760 (GK).

B. Dolna część zbocza wyniosłości położonej u ujścia do Dłubni niewielkiego ciek, prowadzącego wodę małą dolinką erozyjno-akumulacyjną. Powierzchnia stanowiska jest eksponowana ku południowemu zachodowi. Góruje ona o 10 metrów ponad terasą denną Dłubni a 2—5 metrów nad dnem wspomnianej dolinki. Teren wyłożony jest glebą brunatną utworzoną na lessie. Materiał zabytkowy obserwowano na przestrzeni 150×180 m. Znalezione tylko kilka niewielkich ułamków ceramiki i kilkanaście wiórów i odłupków krzemienych (ryc. 4: 1).

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej. Część materiału nie została określona.

Lit.: „Z otchłani wieków”, R. 18: 1949, s. 20.

19. *Młodziejowice, pow. Kraków, stan. III*

A. 48/30D; 5556, 062 — 4428, 337 (GK).

B. Wierzchowinowe wypłaszczenie stoku na cyploatym odgałęzieniu pasma wzniesień prawego brzegu doliny Dłubni, około 40 metrów ponad jej dnem. Materiał jest rozrzucony na niewielkiej przestrzeni (80×50 m), przy południowo-wschodniej krawędzi wypłaszczenia. Z powierzchni zebrano niewielką ilość ułamków ceramiki i wiórów oraz odłupków krzemienych.

C. Osada kultury ceramiki promienistej. Część materiału nieokreślona.

20. *Młodziejowice, pow. Kraków, stan. II*

A. 48/30D; 5556, 600 — 4428, 050 (GK).

B. Łagodny skłon terenu u podnóża wzniesienia leżącego w prawym obrzeżeniu doliny Dłubni. Materiał występuje na stoku o wystawie północno-wschodniej, na przestrzeni 150×125 metrów. Powierzchnia stanowiska leży 2—5 metrów ponad dnem dolinnym i jest wyłożona brunatnoziemem lessowym. Ubogi materiał powierzchniowy składa się wyłącznie z ułamków ceramiki.

C. Osada z materiałami kultury łużyckiej i z okresu rzymskiego. Część materiałów nie została określona.

21. *Młodziejowice, pow. Kraków, stan. I*

A. 48/30D; 5556, 925 — 4427, 925 (GK).

B. Stanowisko położone jest nisko (5—10 m) nad doliną Dłubni, na łagodnym stoku o wystawie północno-wschodniej. Od północy ogranicza je niewielki parów. Pokryte jest brunatną glebą lessową. Na powierzchni znaleziono dużo materiału zabytkowego (rozproszony był na przestrzeni 100×125 metrów). Wśród znalezionych zabytków przeważają ułamki ceramiki. Zebrano też kilka odłupków krzemienych.

C. Osada kultury łużyckiej, z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza. Wyroby krzemienne wskazują na możliwość istnienia tu również śladów osadnictwa neolitycznego. Część materiału nie została określona.

22. *Więciawice-Mastomiąca, pow. Kraków, stan. „Laskowiec”-„Kolonja-Poddębie”*

A. 48/30E; 5558, 540 — 4429, 620 (GK).

B. Dokładny opis morfologii stanowiska podał A. Żaki w cytowanej niżej publikacji. W czasie badań weryfikacyjnych udało się określić zasięg materiału powierzchniowego. Występuje on na przestrzeni 325×400 metrów, przy czym głów-

ne skupienie zabytków znajduje się w podszczytowej partii południowo-zachodniego stoku. Na powierzchni gruntu występuje sporo ułamków ceramiki i wyrobów krzemiennych.

C. Osada kultury trzcienieckiej.

L i t.: A. Ż a k i, *op. cit.*, s. 483—492.

23. Michałowice, pow. Kraków, stan. III

A. 48/30D; 5557, 720 — 4427, 720 (GK).

B. Jedyne zachowane w dorzeczu Dłubni fragment terasy wyższej znajduje się w rejonie Michałowic na prawym brzegu rzeki. Niemal na całej swej długości był on wykorzystywany przez osadnictwo prahistoryczne. Opisywane stanowisko znajduje się w jego południowej części. Materiał zabytkowy występuje na wypłaszczeniu terasy (6 metrów ponad dnem dolinnym) i rozproszony jest na przestrzeni 300×200 metrów. Teren jest tutaj wyłożony glebą lessową o charakterze brunatnoziemiu. Na powierzchni zaobserwowano znaczną ilość ułamków ceramiki. Udało się zlokalizować dwa wyraźne skupienia materiału położone w północnej i południowej części stanowiska.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej (?), łużyckiej (?), i z okresu rzymskiego. Znaczna ilość materiału nie została określona.

24. Michałowice, pow. Kraków, stan. II

A. 48/30D; 5557, 770 — 4427, 780 (GK).

B. Jest ono położone w północnej części wspomnianego wyżej fragmentu terasy wyższej. Ubogi materiał powierzchniowy rozrzucony jest na stoku łagodnie nachylonym ku dolinie Dłubni. Zajmuje on niewielką przestrzeń (około 80×60 metrów). Z powierzchni stanowiska zebrano wyłącznie drobne ułamki ceramiki.

C. Osada kultury lendzielskiej, łużyckiej (?), z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza.

25. Michałowice, pow. Kraków, stan. IV

A. 48/30D; 5558, 325 — 4428, 310 (GK).

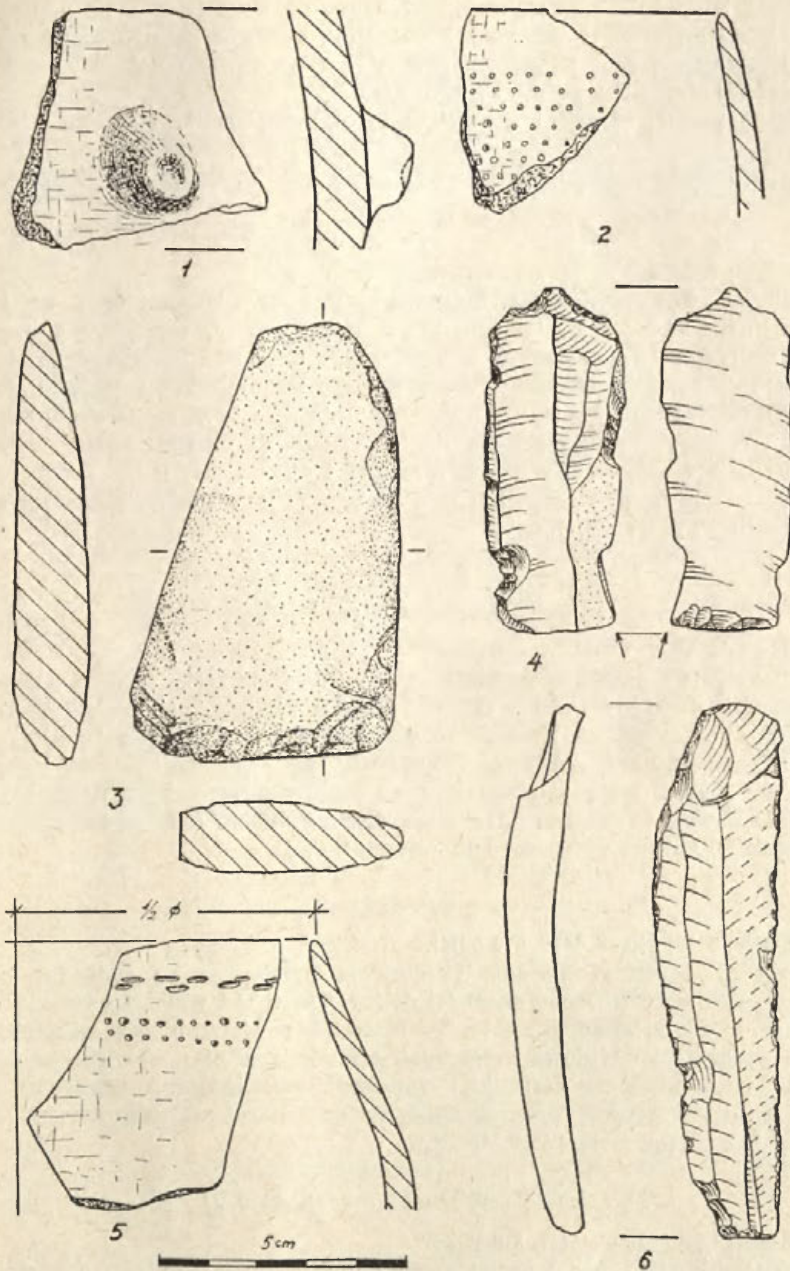
B. Znajduje się ono na wierzchowinie sporego wzniesienia położonego na lewym brzegu Dłubni, u ujścia do niej niewielkiego potoku z Masłomiącej. Wierzchowinowe wypłaszczenie wzgórza wzniesione jest około 50 metrów ponad dnem dolinnym. Jest ono wyłożone brunatnobiłą lessową. Materiał powierzchniowy występuje na niewielkiej przestrzeni (50×50 m). Wyraźne skupienie zabytków krzemiennych zlokalizowano w podszczytowej partii północnego stoku. W jego obrębie znajdowano rdzenie i pozostałości ich wstępnej obróbki w postaci licznych wiórów i odłupków z pierwszych serii odbić. W pozostałej części stanowiska materiał był uboższy. Na powierzchni w zdecydowanej przewadze występowały zabytki krzemienne. Znalaziono tylko kilka ułamków ceramiki.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej.

26. Michałowice, pow. Kraków, stan. I

A. 48/30D; 5558, 900 — 4428, 200 (GK).

B. Prawe ograniczenie dolnej części Doliny Masłomiąckiej tworzy niewysokie cyplowate wzniesienie położone w widłach Dłubni i Potoku z Masłomiącej. Na wypłaszczeniu jego wierzchowiny bogato występuje materiał zabytkowy. Zajmuje on przestrzeń 200×480 metrów. Teren stanowiska góruje o 10—15 metrów nad

Ryc. 4. Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni:

1 — Młodziejowice (IV), pow. Kraków; 2 — Michałowice (I), pow. Kraków; 3 — Michałowice (I), pow. Kraków; 4 — Michałowice (V), pow. Kraków; 5 — Michałowice (V), pow. Kraków; 6 — Michałowice (VI), pow. Kraków

dnem doliny Dłubni. Pokrywają go gleby brunatne wykształcone na podłożu lessowym. Materiał powierzchniowy był szczególnie obfity w pobliżu czoła wzniesienia. W tym rejonie, na powierzchni gruntu, zaobserwowano koliste zaciemnienia będące śladami niszczonej warstwy kulturowej.

C. Osada kultur: ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej i trzcinieckiej (ryc. 4: 2, 3).

Lit.: „Informator Archeologiczny”, badania 1967 r., Warszawa 1968, s. 35, 36.

27. Michałowice, pow. Kraków, stan. V

A. 48/30D; 5559, 460 — 4427, 960 (GK).

B. Wierzchowina wzniesienia, zwanego „Łysa Góra”, położonego na lewym brzegu doliny Dłubni. Materiał zabytkowy występuje na wypłaszczeniu terenu, około 40 metrów ponad poziomem terasy dennej, zajmując przestrzeń 60×60 metrów. Teren stanowiska wyłożony jest glebą brunatno-bielicową na podłożu lessowym. Na powierzchni występuje niewielka ilość zabytków. Są to drobne ułamki ceramiki i materiał krzemienisty (m. in. narzędzie na długim wierzchu wykonane z krzemienia jurajskiego). We wschodniej części stanowiska, u brzegu głębokiego parowu lessowego, na powierzchni gruntu zaobserwowano ciemną plamę niszczonej warstwy kulturowej (ryc. 4: 4, 5).

C. Osada kultury lendzielskiej i kultury pucharów lejkowatych (?).

28. Michałowice, pow. Kraków, stan. VI

A. 48/30A; 5559, 770 — 4427, 980 (GK).

B. Kulminacja i północno-wschodni stok wzniesienia sąsiadującego od północy ze wspomnianą poprzednio „Łysą Górą”. Materiał powierzchniowy znajdowano na przestrzeni o wymiarach 300×300 metrów. Obszar ten leży w strefie występowania lessowych gleb brunatnobielicowych. Znajduje się on około 60 metrów ponad dnem doliny Dłubni. Materiał archeologiczny składa się niemal wyłącznie z zabytków krzemienistych. Znaleziono tylko kilka drobnych ułamków ceramiki.

C. Osada (?) kultury pucharów lejkowatych (?) (ryc. 4: 6).

29. Michałowice, pow. Kraków, stan. VII

A. 48/30A; 5560, 340 — 4426, 970 (GK).

B. Łagodny podszczytowy stok wzniesienia położonego na prawym brzegu Dłubni, około 50 metrów ponad dnem jej doliny. Teren jest wyłożony zdegradowaną glebą brunatną, wytworzoną na lessie. Materiał powierzchniowy występuje na zboczu o wystawie południowo-wschodniej. Na powierzchni stanowiska znaleziono tylko kilkanaście ułamków ceramiki i wyrobów krzemienistych wykonanych z surowca jurajskiego. Materiał był rozrzucony na przestrzeni 225×200 metrów.

C. Osada z okresu rzymskiego, neolit.

30. Michałowice, pow. Kraków, stan. VIII

A. 48/30A; 5560, 110 — 4427, 370 (GK).

B. Stanowisko leży nisko ponad dnem doliny Dłubni (2—5 m), na łagodnym stoku o wystawie wschodniej. Materiał powierzchniowy występuje na przestrzeni 40×70 m w najniższej części zbocza. Teren jest pokryty glebą brunatną na podłożu lessowym. Dość bogaty materiał zabytkowy składa się wyłącznie z ułamków ceramiki.

C. Osada z okresu rzymskiego. Materiał nieokreślony.

31. *Wilczkowice, pow. Kraków, stan. IV*

A. 48/30A; 5560, 630 — 4427, 920 (GK).

B. Południowo-zachodni, niezbyt stromy stok wzniesienia położonego w lewym obrzeżeniu doliny Dłubni. Teren wyłożony jest glebą lessową o charakterze brunatnoziemiu. Materiał powierzchniowy, rozproszony na przestrzeni 175×250 metrów, występuje około 35 metrów ponad poziomem łąk dolinnych. Na powierzchni zaobserwowano mało zabytków. Były to głównie wióry i odłupki krzemienne (w tym sporo degrosisażowych) i wyjątkowo drobne ułamki ceramiki.

C. Osada kultury lendzielskiej (?).

32. *Wilczkowice, pow. Kraków, stan. III*

A. 48/30A; 5560, 800 — 4427, 270 (GK).

B. Pierwsze podniesienie terenu ponad terasą denną Dłubni (2—5 metrów wysokie), na prawym brzegu doliny. Zabytki są rozrzucone na niewielkiej przestrzeni (50×80 m) wschodniego stoku łagodnie nachylonego ku rzece. Gleba lessowa o charakterze czarnoziemiu. Bardzo ubogi materiał powierzchniowy składa się z kilku tylko fragmentów naczyń i dwu odłupków krzemiennych.

C. Osada z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza. Neolit i materiał nieokreślony.

33. *Wilczkowice, pow. Kraków, stan. I*

A. 48/30A; 5560, 700 — 4426, 940 (GK).

B. Stanowisko położone około 30 metrów ponad poziomem terasy dennej Dłubni, na prawym brzegu jej doliny. Teren wyłożony jest brunatną glebą lessową. Materiał zabytkowy znajdowano na łagodnym stoku o wystawie południowo-wschodniej. Był on rozrzucony na przestrzeni 60×40 metrów. Na powierzchni stwierdzono występowanie wyłącznie materiału krzemienego (rdzenie, wióry i odłupki. Wiele z nich pochodzi z pierwszych serii odbić).

C. Osada (?) z wczesnego neolitu.

34. *Wilczkowice, pow. Kraków, stan. II*

A. 48/30A; 5561, 130 — 4427, 380 (GK).

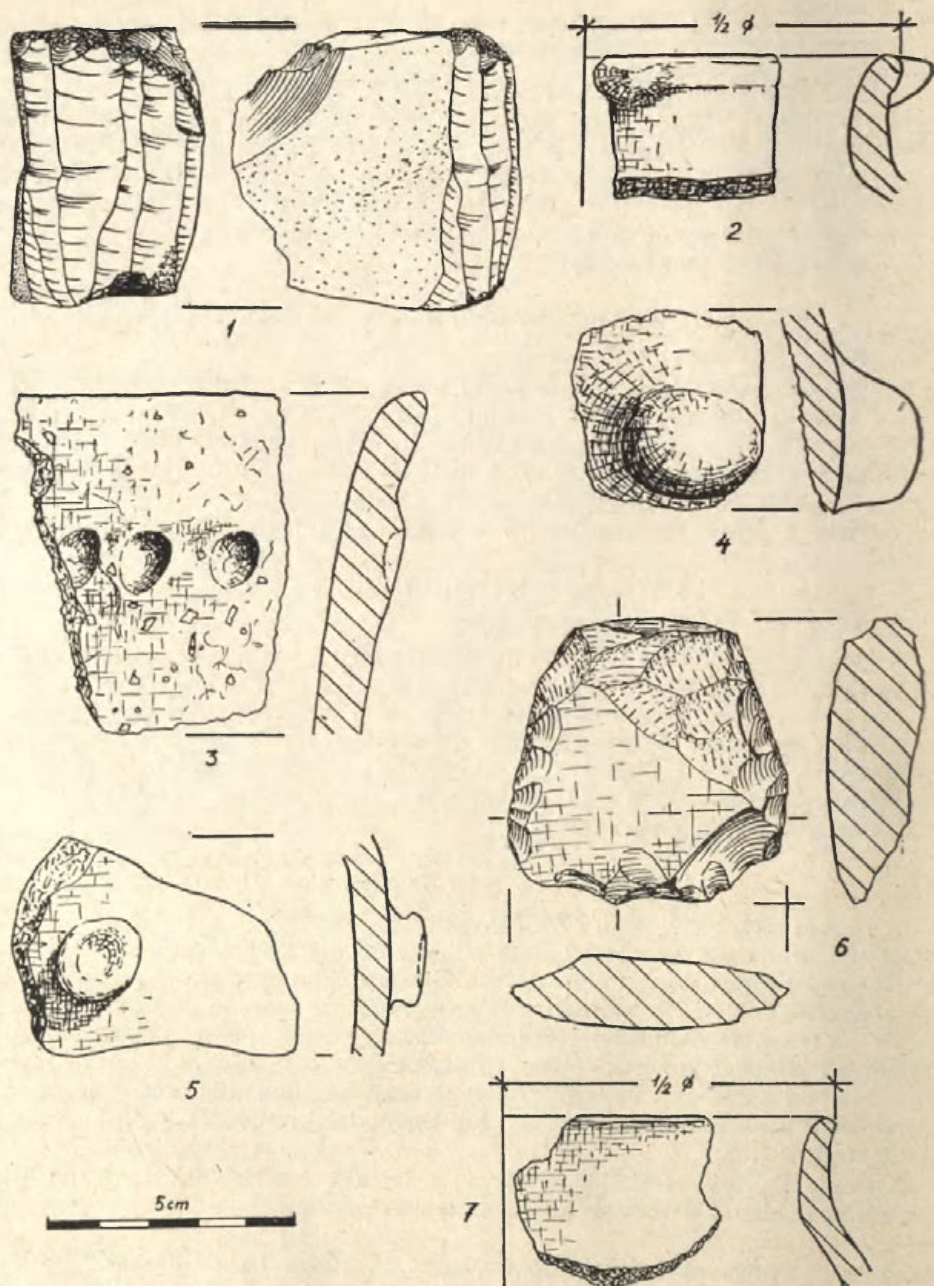
B. Stanowisko położone jest bardzo nisko w dolinie Dłubni. Jego powierzchnia we wschodniej części wznosi się zaledwie kilkadziesiąt centymetrów ponad poziomem okresowo wilgotnych łąk doliny zalewowej. Gleby mają tu charakter czarnoziemów na lessie. W najniższej części stanowiska zalegają również pokłady mułku iluwialnego. Materiał powierzchniowy występuje bardzo obficie. Zajmuje on przestrzeń 250×100 m, jednak najobfitszy jest w centrum stanowiska. Na powierzchni obserwowano zarówno ułamki ceramiki jak i materiał krzemienisty (odłupki, wióry, rdzenie) (ryc. 5: 1, 2).

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej (?), lendzielskiej, łużyckiej (?), z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza.

35. *Wilczkowice, pow. Kraków, stan. V, „Góra Lanckorońska”*

A. 48/30A; 5561, 750 — 4428, 090 (GK).

B. Cypłowate wzniesienie na lewym brzegu doliny Dłubni, dość znacznie wcięte w łąki terasy dennej. Stanowisko znajduje się na wierzchołku, na łagodnym stoku nachylonym ku północnemu zachodowi. Leży ono około 60 metrów ponad dnem doliny. Materiał powierzchniowy rozproszony jest na przestrzeni 50×40 me-

Ryc. 5. Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni:

1 — Wilczkowie (II), pow. Kraków; 2 — Wilczkowie (II), pow. Kraków; 3 — Maszków (V), pow. Miechów; 4 — Iwanowice (V), pow. Miechów; 5 — Iwanowice (V), pow. Miechów; 6 — Iwanowice (VIII), pow. Miechów; 7 — Iwanowice („Góra Św. Rocha”), pow. Miechów

trów. U podnóża wzniesienia znajdują się dwa wydajne źródła skalno-szczelinowe. Gleby brunatne na lessie. Na powierzchni stanowiska leży niewielka ilość materiału. Są to wyłącznie zabytki krzemienne o charakterze pracownianym (rdzenie i odłupki degrosisażowe w dużej ilości).

C. Ślady osadnictwa z wczesnego (?) neolitu.

36. Maszków, pow. Miechów, stan. I

A. 48/30A; 5561, 680 — 4427, 360 (GK).

B. Dolna część stoku wzgórza położonego w prawym obrzeżeniu doliny Dłubni u ujścia do niej niewielkiego cieką wodnego prowadzącego koryto od zachodu. Jego dolina ogranicza stanowisko od północy. W dolnej części ma ona charakter parowu, zaś w górnym i środkowym biegu przybiera kształt głębokiego wąwozu. Materiał powierzchniowy zajmuje stosunkowo niewielką przestrzeń (200×150 metrów) zbocza o wystawie południowej. Powierzchnia stanowiska znajduje się 5—10 m ponad poziomem łąk dolinnych. Znalaziono niewiele materiału zabytkowego w postaci ułamków ceramiki i kilku odłupków wykonanych z krzemienia jurajskiego.

C. Osada z okresu rzymskiego. Neolit i materiał nieokreślony.

37. Maszków, pow. Miechów, stan. II

A. 48/30A; 5562, 200 — 4427, 520 (GK).

B. Stanowisko leży nisko nad Dłubnią, na silnie wypłaszczonej, cyfrowatym przedłużeniu południowo-wschodniego stoku jej prawego obrzeżenia. Teren góruje nad terasą zalewową zaledwie o 2—5 m. Materiał powierzchniowy rozproszony jest na przestrzeni 275×300 m, najliczniejszy w czołowej partii cypla. Gleby na stanowisku i w otoczeniu wytworzone są na lessie i mają charakter brunatnoziemiu. Zaobserwowano dwa wyraźne skupienia materiału powierzchniowego. Jedno z nich położone jest w północnej części stanowiska. Znajdowano tam wyłącznie dużą ilość ułamków ceramiki. Natomiast w południowo-wschodniej partii cypla, w obrębie drugiego skupienia zabytków, prócz fragmentów naczyń występowały wióry i odłupki krzemienne. W sumie na powierzchni znajduje się sporo materiału zabytkowego.

C. Osada z wczesnego okresu epoki brązu, kultury łużyckiej i z okresu rzymskiego. Prócz tego neolit (?) i materiał nieokreślony.

Lit.: L. Kozłowski, *Sprawozdanie tymczasowe z poszukiwań archeologiczno-przedhistorycznych w dorzeczu Przemszy, Dłubni i Szreniawy*, „Światowit”, t. 4: 1911, s. 83, 84; „Z otchłani wieków”, R. 19: 1951, s. 51—52.

38. Maszków, pow. Miechów, stan. VI, „Łysa Góra”

A. 48/30A; 5562, 200 — 4428, 600 (GK).

B. Wierzchowina wzniesienia (około 60 metrów ponad terasą denną) położonego w lewym obrzeżeniu doliny Dłubni. Teren wyłożony jest glebą brunatną. Materiał archeologiczny występuje na stoku o niewielkim spadku i wystawie północno-zachodniej. Jest on rozproszony na niewielkiej przestrzeni mierzącej orientacyjnie 60×40 metrów. Na powierzchni znajduje się niewiele zabytków. Są to wyłącznie wióry i odłupki krzemienne, w dużej części pochodzące z pierwszych serii odbić.

C. Neolit.

39. Maszków, pow. Miechów, stan V, „Zalesie”

A. 48/30A; 5563,350—4427,070 (GK).

B. Wybitne cyplowate wzniesienie wcinające się od zachodu w dolinę Dłubni. Od strony rzeki jest ono podcięte 20-metrowym odsłonięciem wapieni jurajskich, obfitującym w konkretje krzemienne. Silnie wypłaszczone wierzchowina cypla ma wystawę południowo-zachodnią. Jest wyłożona brunatną glebą lessową. Materiał powierzchniowy zajmuje przestrzeń 250 × 375 metrów. Najliczniejszy jest w czolowej partii wzniesienia. Na powierzchni stwierdzono obfite występowanie zabytków. Przeważają fragmenty ceramiki, natomiast wyraźnie uboższy jest materiał krzemienisty. Według niesprawdzonych informacji ludności miejscowej w rejonie stanowiska wykopywano groby szkieletowe wyposażone w ceramikę (ryc. 5: 3).

C. Osada kultury ceramiki promienistej. Materiały kultury łużyckiej i nieokreślone.

Lit.: L. Kozłowski, *op. cit.*, s. 83, 84; „Z otchłani wieków”, R. 18: 1949, s. 51.

40. Damice, pow. Miechów, stan. I, „Grodzisko”

A. 48/30A; 5563,410—4426,550 (GK).

B. Na terenie znanego grodziska w Damicach, położonego na wierzchowinie prawego brzegu Dłubni (ok. 30 metrów ponad dnem dolinym), prócz materiałów wczesnośredniowiecznych występują liczne wióry i odłupki krzemienne.

C. Neolit — wczesny brąz.

41. Porwanów, pow. Miechów, stan I.

A. 48/30A; 5563,700—4426,180 (GK).

B. Podszczytowa część południowo-wschodniego stoku wzniesienia na prawym brzegu Dłubni, około 50 metrów ponad dnem jej doliny. Zbocze ma niewielki spadek i jest wyłożone pseudobielicą lessową. Materiał powierzchniowy występuje na przestrzeni 125 × 250 metrów. Od południa stanowisko jest ograniczone suchą dolinką nieckowatą, natomiast od północy doliną o charakterze erozyjno-akumulacyjnym z korytem niewielkiego cieku wodnego. U stóp wzniesienia znajdują się dwa odsłonięcia wapieni jurajskich z wychodniami krzemienia. Z powierzchni zebrano kilkanaście zabytków krzemienistych, wykonanych z surowca analogicznego do tego, który występuje we wspomnianych wychodniach. Były to rdzenie, wióry, odłupki, drapacz i pazur. Nie znaleziono natomiast ułamków ceramiki.

C. Neolit lub wczesny okres epoki brązu.

42. Iwanowice, pow. Miechów, „Piorunek”

A. 48/30A; 5564,330—4426,670 (GK).

B. Cyplowate odgałęzienie wysoczyzny prawego brzegu doliny Dłubni, wyodrębnione od otaczających je wzniesień przez dwa rozcięcia erozyjne. Materiał archeologiczny występuje na południowo-wschodnim stoku, około 40 metrów ponad dnem doliny. Jest on rozproszony na przestrzeni o wymiarach 60 × 70 metrów, wokół niewielkiego odsłonięcia wapienia jurajskiego, które obfituje w konkretje krzemienne. Z powierzchni zebrano niewielką ilość rdzeni i odłupków krzemienistych. Te ostatnie w większości pochodzą z pierwszych serii odbić.

C. Neolit lub wczesny okres epoki brązu.

43. Iwanowice, pow. Miechów, „Babia Góra”, stan. I

A. 48/30A; 5564,460—4426,940 (GK).

B. Cypłowate odgałęzienie wzniesienia „Kiepura”, położonego w głębi wierzchowiny, na prawym brzegu Dłubni. Od południowego zachodu jest wyodrębnione dolinką o charakterze rozcięcia erozyjnego, natomiast od północnego wschodu cypel jest ograniczony niewielką bezodpływową dolinką nieckowatą. Stanowisko wyłożone jest zdegradowaną glebą brunatną wytworzoną na lessie. W okolicy znajduje się kilka naturalnych wychodni krzemienia. U podnóża wzniesienia wypływają dwa wydajne źródła skalno-szczelinowe. Materiał powierzchniowy występuje na znacznej przestrzeni południowo-wschodniego stoku cypla (250 × 400 m). Na powierzchni znajduje się stosunkowo niewiele zabytków. Przeważają różnego rodzaju odpady produkcyjne z krzemienia. Znacznie mniej jest ułamków ceramiki.

C. Osada kultury ceramiki promienistej i z wczesnego okresu epoki brązu.

Lit.: L. Kozłowski, *op. cit.*, s. 83; tenże, *Siedziba neolityczna na Babiej Górze w Iwanowicach*, „Światowit”, t. 11: 1913, s. 15 nn.; „Informator Archeologiczny” — badania 1967 r., s. 32, 33.

44. Iwanowice, pow. Miechów, „Babia Góra”, stan. II

A. 48/30A; 5564,800—4426,730 (GK).

B. Na północ od opisanego poprzednio stanowiska, poza ograniczającą je od północnego wschodu dolinką nieckowatą, na wierzchowinowym wypłaszczeniu terenu odkryto skupienie zabytków krzemiennych (około 40 m ponad dnem doliny Dłubni). Materiał rozproszony jest na niewielkiej przestrzeni (30×50 metrów). Z powierzchni zebrano kilkanaście wiórów i odłupków krzemiennych, w większości o charakterze półwytworów.

C. Neolit lub wczesny okres epoki brązu.

45. Iwanowice, pow. Miechów, „Góra Klin”

A. 48/30A; 5565,240—4426,980 (GK).

B. Cypłowate wzniesienie położone w prawych obrzeżeniach dolin Dłubni i Mińki w rejonie wioślni obu tych rzek. Od północy i południa jest ono ograniczone dwoma rozcięciami erozyjnymi. Stanowisko zajmuje znaczną przestrzeń wierzchowiny i wschodniego stoku wzniesienia (ok. 600 × 600 m). Wyłożone jest zdegradowaną brunatną glebą lessową. Na powierzchni występuje niewiele materiału zabytkowego. W czasie weryfikacji stanowiska znaleziono tylko kilkanaście ułamków ceramiki i kilka wiórów oraz odłupków z krzemienia jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej, pucharów lejkowatych i łużyckiej. Cmentarzysko z wczesnego okresu epoki brązu, kultury łużyckiej i z okresu lateńskiego.

Lit.: L. Kozłowski, *Sprawozdanie tymczasowe...*, s. 83; tenże, *Cmentarzysko ciepłopalne w Iwanowicach na Górze Klin*, „Światowit”, t. 10: 1912, s. 25 nn.; tenże, *Jama mieszkalna na Górze Klin w Iwanowicach*, „Światowit”, t. 11: 1913, s. 61 nn.; „Informator Archeologiczny” — badania 1967 r., s. 32.

46. Iwanowice, pow. Miechów, stan V

A. 48/30A; 5565,080—4427,550 (GK).

B. Silnie wypłaszczone przedłużenie wschodnich stoków wzgórza „Klin”, wcinające się cypłowato w terasę denną Dłubni. Powierzchnia tej formy terenu znajduje się 3—5 metrów powyżej poziomu dna doliny. Gleba ma tutaj charakter brunatno-

ziemiu lessowego. Materiał archeologiczny występuje na przestrzeni 200 × 180 metrów. Teren stanowiska, a szczególnie jego najniższa część, obfituje w zabytki. Przeważają ułamki ceramiki. Sporo jest również zabytków krzemiennych (rdzenie, półwytwory i narzędzia), wykonanych z surowca jurajskiego (ryc. 5: 4,5).

C. Osada kultur: ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej, pucharów lejkowatych (?), mierzanowickiej, lużyckiej i z wczesnego średniowiecza. Część materiału nie została określona.

47. *Iwanowice, pow. Miechów, wzgórze „Zamek”*

A. 48/30A; 5565,600—4426,700 (GK).

B. Cyfrowate wzniesienie na prawym brzegu doliny Minóžki, oddzielone głębokim rozcięciem erozyjnym od położonego dalej ku południowemu wschodowi wzgórza „Klin”. Niewielkie skupienie materiału (na przestrzeni 100 × 40 m) znajduje się na łagodnym stoku o wystawie wschodniej, około 30 metrów ponad dnem doliny. Na powierzchni występują wyłącznie zabytki krzemienne. Są to rdzenie, wióry i grube odłupki wykonane z krzemienia jurajskiego.

C. Neolit — wczesny brąz.

48. *Iwanowice, pow. Miechów, wzgórze „Wysytek”*

A. 48/30A; 5565,930—4427,320 (GK).

B. Wysokie wzniesienie położone na lewym brzegu Minóžki i Dłubni, górujące nad widłami obu tych rzek. W podszczytowej partii wzgórza, na łagodnym stoku o wystawie południowo-wschodniej (ok. 30 m ponad dnem doliny) znajduje się cmentarzysko kultury lużyckiej.

Lit.: L. Kozłowski, *Sprawozdanie tymczasowe...*, s. 83; tenże, *Cmentarzysko ciepłopalne lużyckie z III okresu epoki brązowej na uroczysku Wysytek w Iwanowicach*, „Wiadomości Archeologiczne”, t. 5: 1920, s. 43 nn.

49. *Iwanowice, pow. Miechów, stan. VIII*

A. 48/30A; 5565,870—4427,480 (GK).

B. Przedłużenie wzgórza „Wysytek”, cyfrowato wcinające się w łąki terasy dennej doliny Dłubni. Stanowisko położone jest na łagodnym stoku o wystawie południowo-wschodniej, wyłożonym lessową glebą brunatną. Materiał powierzchniowy skupia się na małej przestrzeni (50 × 30 metrów), 7—10 metrów ponad dnem doliny. Bezpośrednio poniżej stanowiska wypływa obfite źródło skalno-szczelinowe. Na powierzchni występuje sporo ułamków ceramiki. Natomiast niewiele jest zabytków krzemiennych. Prócz kilku odłupków znaleziono małą soczewkowatą siekierkę wykonaną z krzemienia jurajskiego (ryc. 5: 6).

C. Osada z wczesnego okresu epoki brązu i z okresu rzymskiego. Część materiału nie została określona.

50. *Iwanowice, pow. Miechów, „Góra św. Rocha”*

A. 48/30A; 5565,430—4428,180 (GK).

B. Rozległe wzniesienie położone w lewym obrzeżeniu doliny Dłubni. Stanowisko znajduje się na południowym stoku wzgórza, 40 metrów nad dnem doliny. Teren wyłożony jest brunatno-bielicą lessową. U podnóža wzniesienia wypływa bardzo wydajne źródło skalno-szczelinowe. Materiał zabytkowy rozproszony jest na małej przestrzeni (ok. 40 × 50 m). Z powierzchni udało się zebrać kilkanaście wy-

robów krzemiennych (wióry odłupki), jeden mały wiórek obsydianowy oraz kilka ułamków ceramiki (ryc. 5: 7).

C. Osada kultury lendzielskiej (?). Materiał nieokreślony.

51. Iwanowice, pow. Miechów, „Kopalina”

A. 48/30A; 5564,300—4427,720 (GK).

B. Cypłowate odgałęzienie wysoczyzny lewego obrzeżenia doliny Dłubni. Jest ono wyodrębnione z otaczających je wzniesień przez dwa duże rozcięcia erozyjne, które ku górze przekształcają się w typowe parowy lessowe. Stanowisko znajduje się na łagodnym, zachodnim stoku, około 40 metrów ponad terasą denną. Jest pokryte glebą brunatną wytworzoną na lessie. U stóp wzniesienia znajdują się odsłonięcia wapieni jurajskich, w których występują konkretje krzemienne.

Materiał powierzchniowy rozproszony jest na niewielkiej przestrzeni (40 × 70 metrów) i składa się wyłącznie z wiórów i odłupków krzemiennych. Sporo z nich pochodzi z wstępnych faz obróbki rdzeni.

C. Neolit lub wczesny okres epoki brązu.

Lit.: L. Kozłowski, *Sprawozdanie tymczasowe...*, s. 83.

52. Poskwitów, pow. Miechów, „Na Kopcu”

A. 48/30A; 5564,510—4428, 030 (GK).

B. Łagodny zachodni stok lewego obrzeżenia doliny Dłubni, pokryty lessową glebą brunatno-bielicową. U stóp zbocza znajdują się odsłonięcia wapieni jurajskich z naturalnymi wychodniami krzemienia. Materiał zabytkowy rozrzucony jest na dość dużej przestrzeni (300 × 250 m), około 40 metrów ponad dnem doliny. Na powierzchni występują wyłącznie zabytki krzemienne (wióry, odłupki, rdzenie) w niewielkich skupiskach, po kilka wiórów i odłupków rozrzuconych w promieniu 2—3 metrów. Poszczególne skupienia były dość rzadko rozmieszczone na całym terenie stanowiska.

C. Neolit — wczesny okres epoki brązu.

53. Poskwitów, pow. Miechów, „Zagumne”

A. 48/30A; 5565,070—4428,320 (GK).

B. Cypłowate odgałęzienie pasma wzniesień lewego obrzeżenia doliny Dłubni. Jest ono oddzielone od położonego dalej ku północy wzgórza św. Rocha małą dolinką nieckową. Od południowego zachodu ogranicza je duża dolina erozyjno-akumulacyjna z wyraźnie zaznaczonym korytem wód okresowych. Wzniesienie pokryte jest brunatno-bielicą lessową. Materiał zabytkowy występuje wyłącznie przy krawędzi wysoczyzny, około 40 metrów ponad poziomem dna doliny. Na powierzchni znaleziono tylko kilka ułamków ceramiki i odpadków krzemiennych.

C. Około 1906 r. na stanowisku tym prowadzone były „amatorskie” badania wykopaliskowe, w wyniku których odkryto cztery jamy z materiałem kultury ceramiki promienistej. W czasie weryfikacji stanowiska znaleziono między innymi fragmenty ceramiki tej kultury.

Lit.: L. Kozłowski, *Sprawozdanie tymczasowe...*, s. 83; T. Kutz, *Zabytki neolityczne z jam mieszkalnych w Poskwitowie, „Światowit”, t. 16: 1934, s. 7 nn.*

54. Sułkowice, pow. Miechów, stan I

A. 48/30A; 5566, 400—4426,040 (GK).

B. Odgałęzienie wierzchowy lewego obrzeżenia doliny Minózki, od wschodu

ograniczone głębokim rozcięciem erozyjnym. Materiał zabytkowy występuje na dość znacznej przestrzeni zbocza (350 × 200 metrów), od jego najniższych partii tuż ponad dnem dolinym niemal do wypłaszczenia wierzchowiny. Gleby stanowiska i otoczenia należą do brunatnoziemów lessowych. Na powierzchni występuje sporo materiału zabytkowego. Jest on szczególnie obfity w najniższej partii stoku. Przeważają wyroby krzemienne (rdzenie, półwytwory, kilka narzędzi), natomiast mniej jest ułamków ceramiki.

C. Osada kultury lendzielskiej (?) i łużyckiej. Część materiału nieokreślona.
Lit.: L. Kozłowski, *op. cit.*, s. 83.

55. Przybysławice, pow. Olkusz, stan. I

A. 48/30A; 5566,740—4423,460 (GK).

B. Długie, półwyspowate odgałęzienie wierzchowiny, opadające łagodnym stokiem ku południowemu wschodowi, zawarte pomiędzy dolinami Minóźki i Przybysławickiego Potoku. Jest ono zajęte przez glebę brunatną wytworzoną na lessie. Materiał powierzchniowy występuje na znacznej przestrzeni (250 × 375 m). Na powierzchni znajduje się sporo zabytków krzemiennych i ułamków ceramiki. Większe zgrupowanie materiału zaobserwowano w najniższej partii cypla, około 10 metrów ponad dnem doliny Minóźki.

C. Materiał osadowy neolityczny, kultury łużyckiej i nieokreślony.

56. Przybysławice, pow. Olkusz, stan. II

A. 48/30A; 5566,300—4422,880 (GK).

B. Wschodni stok wzniesienia położonego na lewym brzegu doliny Potoku Przybysławickiego, bezpośrednio nad ujściem do niego niewielkiego stałego cieku płynącego z północnego zachodu. Zbocze ma niewielki spadek i jest wyłożone brunatną glebą lessową. Po przeciwnej stronie doliny, w odległości kilkudziesięciu metrów od stanowiska, znajduje się duże odsłonięcie wapieni jurajskich, obfitujące w konkreje krzemienne. Na powierzchni, zwłaszcza w dolnej części stoku, występuje dużo materiału zabytkowego w postaci półwytworów i rdzeni krzemiennych, wykonanych najprawdopodobniej z miejscowego surowca, oraz ułamków ceramiki (ryc. 6: 1).

C. Osada neolityczna, kultury łużyckiej, z okresu rzymskiego i z wczesnego średniowiecza. Część materiału nie została określona.

57. Biskupice, pow. Miechów, stan. III

A. 48/30A; 5566,280—4428,060 (GK).

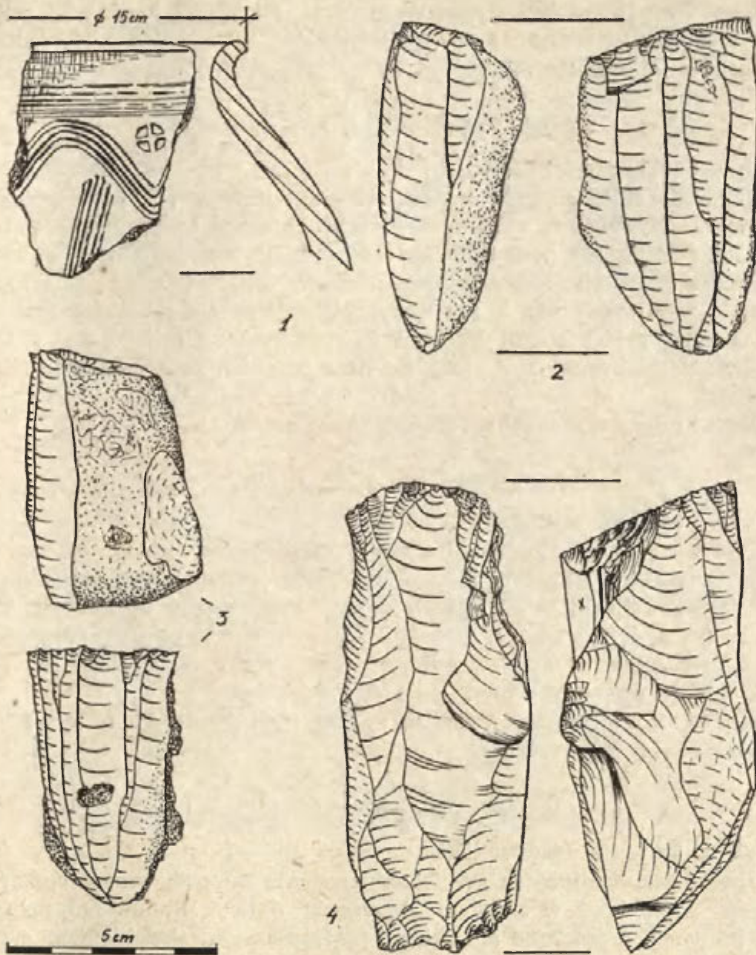
B. Wielkie bezodpływowe obniżenie terenu, tak zwany Padół Słomnicki, uchodzi do doliny Dłubni niskim progiem, o słabym nastromieniu zboczy. Stanowisko znajduje się na cyploatym przedłużeniu tego progów, około 5 metrów ponad terasą denną. Zajmuje ono przestrzeń 70 × 50 m, na stoku o wystawie południowo-wschodniej. Ubogi materiał zabytkowy zebrany z powierzchni stanowiska składa się z kilku odpadów krzemiennych, rdzenia oraz paru ułamków ceramiki.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej.

58. Biskupice, pow. Miechów, stan. IV

A. 48/30A; 5566,950—4428,180 (GK).

B. Niewielkie podniesienie terenu w dnie Padółu Słomnickiego, około 500 metrów od krawędzi doliny Dłubni, wyłożone czarnoziemem lessowym. Zaobserwo-

Ryc. 6. Badania poszukiwawcze w dorzeczu Dłubni:
 1 — Przybysławice (II), pow. Olkusz; 2 — Lesieniec (II), pow. Miechów; 3 —
 Lesieniec (III) pow. Miechów, 4 — Lesieniec (IV), pow. Miechów

wano jedno niewielkie skupienie zabytków, zajmujące przestrzeń kilkunastu metrów kwadratowych. Znajdowało się tam kilka ułamków ceramiki i dwa duże odpłuki z krzemienia jurajskiego.

C. Materiał osadowy kultury ceramiki wstęgowej rytej (?) i nieokreślony.

59. Biskupice, pow. Miechów, stan. II.

A. 48/30A; 5566,580—4427,100 (GK).

B. Stanowisko położone jest w podszczytowej partii wschodniego stoku wzniesienia, wchodzącego w skład prawego ograniczenia doliny Dłubni. Teren pokryty jest glebą lessową o charakterze zdegradowanego brunatnoziemu. Materiał powierzchniowy znajdowano na przestrzeni 150 × 200 metrów, 40—50 metrów nad

dnem doliny. Na powierzchni występuje mało zabytków. Są to głównie wióry i odłupki krzemienne wykonane z surowca jurajskiego oraz nieliczne ułamki ceramiki.

C. Osada kultury trzcinieckiej.

60. *Biskupice, pow. Miechów, stan. I.*

A. 48/30A; 5567,060—4427,340 (GK).

B. Najniższa część zbocza na odgałęzieniu wierzchowiny prawego obrzeżenia doliny Dłubni. Wyrównany stok o niewielkim spadku i wystawie południowo-wschodniej, podniesiony ponad dno dolinne o 2—10 metrów. Gleby na stanowisku i w otoczeniu mają charakter brunatnoziemów. Materiał archeologiczny zajmuje przestrzeń o wymiarach 270 × 200 metrów. Zagęszczenie zabytków zaobserwowano w najniższej części stoku. Materiał powierzchniowy składa się w większości z wyrobów krzemiennych (znaleziono też dwa rdzenie), natomiast mało jest ułamków ceramiki.

C. Osada kultury trzcinieckiej. Materiał nieokreślony.

61. *Sieciechowice, pow. Miechów, stan. I.*

A. 48/30A; 5567,220—4427,760 (GK).

B. Cypłowate przedłużenie najniższych partii zboczy północnego ograniczenia Padołu Słomnickiego. Łagodny stok o wystawie południowo-wschodniej, pokryty brunatną glebą lessową, 5—10 metrów ponad dnem doliny Dłubni. Zabytki znajdowane były na przestrzeni 150 × 175 metrów, przeważnie w najniższej części zbocza. Bogaty materiał powierzchniowy składa się z dużej ilości ułamków ceramiki i niewielu wyrobów z krzemienia jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, trzcinieckiej i z okresu rzymskiego. Prócz tego materiał nieokreślony.

62. *Lesieniec, pow. Miechów, „Brzozówka”*

A. 48/30A; 5567,960—4426,250 (GK).

B. Długie, przypominające grzbiet odgałęzienie wierzchowiny, ciągnące się ku północnemu wschodowi w prawym obrzeżeniu doliny Dłubni. Od południowego zachodu jest ono ograniczone szerokim, bezodpływowym zagłębieniem o charakterze rozłogu. Stanowisko leży na wysoczyźnie, na wyrównanym, łagodnym stoku o wystawie południowo-wschodniej. Materiał grupuje się na dość dużej przestrzeni (250 × 200 metrów), około 50 metrów ponad dnem doliny. Na powierzchni stanowiska znajdowano sporo ułamków ceramiki i zabytków krzemiennych wykonanych z surowca jurajskiego.

C. Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej i z okresu rzymskiego (?). Materiał nieokreślony.

63. *Lesieniec, pow. Miechów, stan. II*

A. 48/30A; 5568,260—4426,050 (GK).

B. Stanowisko leży w podszczytowej partii wschodniego stoku wzniesienia w prawym obrzeżeniu doliny Dłubni. Od północy ogranicza je parów lessowy, natomiast od południa mała dolinka o charakterze debrzy. Materiał rozłożony jest na powierzchni zbocza o wystawie wschodniej, 30—40 metrów ponad dnem dolinym. Zajmuje on przestrzeń 175 × 200 metrów. Z powierzchni stanowiska udało się zebrać niewiele zabytków. Są to przede wszystkim rdzenie i półfabrykaty krze-

mienne wykonane z surowca jurajskiego. Prócz tego znaleziono kilka ułamków ceramiki (ryc. 6: 2).

C. Osada z wczesnego okresu epoki brązu, materiał nieokreślony.

64. *Lesieniec, pow. Miechów, stan. III*

A. 47/30G; 307,560—454,340 (qs).

B. Północno-wschodni stok prawego zbocza doliny Dłubni, około 30 metrów ponad jej dnem. Gleba brunatna na podłożu lessowym. Materiał tworzył niewielkie skupienie zajmujące przestrzeń kilkunastu metrów kwadratowych. Znaleziono kilka odłupków i dwa rdzenie wykonane z krzemienia jurajskiego (ryc. 6: 3).

C. Neolit lub wczesny okres epoki brązu.

65. *Lesieniec, pow. Miechów, stan. IV*

A. 47/30G; 307,600—453,930 (qs).

B. Podszczytowa partia wzniesienia leżącego w prawym ograniczeniu doliny Dłubni, około 60 metrów ponad poziomem terasy dennej. Zabytki występują na łagodnym stoku o ekspozycji północno-wschodniej, opadającym do dużej doliny erozyjno-akumulacyjnej w pobliżu jej ujścia do doliny Dłubni. Teren stanowiska i jego otoczenie wyłożone jest zdegradowanym brunatnoziemem lessowym. Na powierzchni, w promieniu 1 metra, znaleziono dwa rdzenie: klockowaty wielopiętowy i dwupiętowy wąskoodłupniowy z zaprawą boków. Oba wykonane są z surowca jurajskiego (ryc. 6: 4).

C. Epipaleolit, cykl mazowszański (?).

66. *Grzegorzowice, pow. Miechów, stan. I*

A. 47/30G; 308,660—452,930 (qs).

B. Długie żebrowate odgałęzienie wierzchowiny, łagodnie opadające ku południowemu wschodowi. Stanowisko położone jest wysoko ponad dnem doliny Dłubni (ok. 72 m), na szerokim, połym zboczu, eksponowanym ku południowemu wschodowi. Teren jest pokryty brunatno-bielicą lessową. Ubogi materiał powierzchniowy występuje na przestrzeni 200×170 metrów. Składa się on z wiórów, odłupków i rdzeni wykonanych z krzemienia jurajskiego i niewielu ułamków ceramiki.

C. Wczesny neolit (?).

67. *Grzegorzowice, pow. Miechów, stan. II*

A. 47/30G; 309,730—453,520 (qs).

B. Stanowisko położone jest nisko ponad dnem doliny Dłubni (5—7 metrów), na wybitnym cyplowatym odgałęzieniu stoków jej lewego obrzeżenia. Od północnego wschodu jest ono ograniczone niewielką dolinką płaskodenną, która w swej górnej części przekształca się w głęboki wąwóz lessowy. Na powierzchni słabo nachylnego stoku, o wystawie południowo-zachodniej, znaleziono tylko dwa ułamki ceramiki.

C. Kultura łużycka (?).

68. *Laski Dworskie, pow. Miechów, stan. I*

A. 47/30G; 309,380—457,000 (qs).

B. Grzbietowate odgałęzienie wierzchowiny prawego brzegu doliny Dłubni, opadające ku wschodowi długim stokiem o względnie wyrównanym spadku. Od

północy ogranicza je dość duża dolinka nieckowata, a od południa zaś parów wycięty w lessie. U stóp północnych stoków wzniesienia wypływa obfite źródło skalno-szczelinowe. Gleba ma charakter brunatnoziemu lessowego. Materiał powierzchniowy występuje dość obficie na południowo-wschodnim stoku, 40—50 metrów ponad dnem doliny Dłubni. Składa się on wyłącznie z półwytworów i rdzeni z krzemienia jurajskiego. Rozproszony był na przestrzeni 50×170 metrów.

C. Wczesny neolit (?).

69. *Bocieniec, pow. Miśchów, stan. I*

A. 47/30G; 310,180—452,720 (qs).

B. Bezpośrednio nad ujściem do Dłubni małego prawobrzeżnego dopływu, tzw. Potoku Gołyszynieckiego, znajduje się dobrze wyodrębniony cypel stoków prawego obrzeżenia doliny Dłubni. Od północy ogranicza go duża płaskodenna dolina wspomnianego potoku, natomiast od południa mała dolinka nieckowata. Materiał powierzchniowy występuje na słabo nachylonym, południowo-wschodnim stoku pokrytym zdegradowanym brunatnoziemem, 20—30 metrów ponad terasą denną Dłubni. Zabytki rozproszone były na przestrzeni 50 × 40 metrów. Są to wyłącznie półwytwory i rdzenie krzemienne.

C. Neolit lub wczesny brąz.

70. *Wysocice, pow. Mięchów, stan. I*

A. 47/30G; 311,720—451,960 (qs).

B. Stanowisko położone jest na skłonie cypłowatego przedłużenia stoków prawego ograniczenia doliny Dłubni, w rejonie ujścia do niej Potoku Wysocickiego. Teren jest pokryty rędziną jurajską o charakterze czarnoziemnym. Materiał występuje nisko nad dnem dolinym (3—7 metrów), na przestrzeni 150 × 200 metrów. Składają się nań liczne ułamki ceramiki. Nie stwierdzono natomiast wyrobów krzemiennych.

C. Osada z okresu lateńskiego i z wczesnego średniowiecza.

L i t.: „Z otchłani wieków”, R. 22: 1953 z. 2, s. 74.

W dorzeczu Dłubni ślady osadnictwa układają się wzdłuż dolin rzecznych w trzech przestrzennie zróżnicowanych strefach. Posuwając się od dna doliny ku wysoczyźnie i w jej głąb, łatwo stwierdzić ich układ pasowy, równoległy do biegu rzeki. Bezpośrednio ponad poziomem terasy dennej, w najniższych partiach zboczy, znajduje się pierwsza strefa stanowisk. Zajmują one wypłaszczenia dobrze wyodrębnionych, cypłowatych przedłużań stoków, podniesione ponad dno dolinne zazwyczaj nie więcej niż o około 10 metrów. Materiał zabytkowy występuje często na całej przestrzeni takich cypli. Największe zagęszczenie obserwowano jednak z reguły w czołowych ich partiach. Z dużą konsekwencją osadnictwo wykorzystuje niskie, łagodnie nachylone zbocza wzniesień leżących w widłach Dłubni i jej bocznych dopływów. Wyraźny związek istnieje pomiędzy asymetrią dolinną a lokowaniem się nisko położonych stanowisk. W miejscach, gdzie koryto przebiega u podnóża wzniesień, rzeka silnie eroduje, powodując stromienie zboczy. Natomiast wewnątrz zakoli rzecznych brzegi są łagodne. Stanowiska występują więc z reguły w wewnętrznych partiach zakoli. W pewnych jednak przypadkach rzeka przepływa bezpośrednio poniżej stanowiska (Książniczki, stan. I; Wilczkowice, stan. II). Obserwacja ta może mieć duże znaczenie dla datowania zakoli rzecznych. Można

bowiem sądzić, że położenie osady na zewnątrz zakola, w miejscu o potencjalnie silnej erozji, wskazuje na współczesny przebieg rzeki jako zjawisko wtórne.

W opisywanej strefie stosunki glebowe są dość jednorodne. Powyżej dna dolinnego zajętego przez kompleks mad znajdują się zazwyczaj całkowite gleby brunatne o dobrze wykształconym profilu lub czarnoziemy (dolny bieg Dłubni). Na nich właśnie najczęściej położone są nisko lokowane stanowiska. W niższych partiach dolin, poniżej załomu zboczy i na wypłaszczeniach stoków, gleby są znacznie silniej uwilgocone niż na zboczach i na wierzchowinie. Pozostaje to w związku z różnego rodzaju wyciekami i wysiękami wody gruntowej, które szczególnie częste są w tych miejscach, gdzie stromy stok wzniesienia przechodzi w wypięszczoną powierzchnię pierwszego podniesienia nad terasą denną. Nisko położone partie stoków mają zwykle gleby bogate w cząstki odżywcze. Każdy bowiem opad powoduje, zwłaszcza w terenie lessowym, spływ wody z obszarów wyżej położonych. Wypłukuje ona cząsteczki humusu i znosi je w dół, bogacąc niżej położone gleby. Procesy te, silnie rozwijające się współcześnie, przed deforestacją stoków dolinnych miały nie mniejsze znaczenie, choć na pewno przebiegały dużo wolniej.

Znaczny wpływ na podniesienie wilgotności omawianej strefy krajobrazu mają również cykliczne, wiosenne wylewy, które każdorazowo wywołują podniesienie się poziomu wód gruntowych i zaskórnych.

Nisko lokowane stanowiska odznaczają się bogatym materiałem powierzchniowym. Są to nierzadko osady o znacznej ilości obiektów, najczęściej wielokulturowe. W dorzeczu Dłubni tak usytuowane stanowiska były zakładane przez ludność kultury ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej, łużyckiej, w okresie rzymskim i we wczesnym średniowieczu.

Drugą z wyróżnionych stref osadnictwa są partie terenu położone przy krawędziach wysoczyzn. Stanowiska lokują się zwykle na stokach o słabym nastromieniu, łagodnie przechodzących w głębsze partie wierzchowiny. Zajmują one najczęściej większą przestrzeń niż osady położone nisko. Wiąże się to przede wszystkim z rozmiarami zasiedlonej formy terenu. Niskie cyple są zazwyczaj dobrze wyodrębnione z otoczenia i stawiają naturalne ograniczenia wykorzystującemu je osadnictwu. Krawędzie wysoczyzn, wprawdzie często są również cypłowato wyodrębnione, jednak posiadają szerokie zaplecze w postaci mało stromego stoku. Materiał zabytkowy na tak usytuowanych stanowiskach występuje nie tylko w ich czołowej, najbardziej eksponowanej części, lecz często sięga dość daleko w głąb wierzchowiny. Osady położone przy krawędziach wysoczyzn były więc silniej rozwinięte przestrzennie niż stanowiska na okrajkach dolinnych. W czasie badań wykopaliskowych nierzadko można zaobserwować różnice w układzie obiektów na stanowiskach obu tych stref. W obrębie większych wysoko usytuowanych osad ślady osadnictwa są bardziej rozrzedzone. Obiekty tworzą tu niekiedy niewielkie skupienia, poprzedzielane miejscami pustki. Natomiast stanowiska ulokowane nisko ponad dnem dolinnym cechują się dużym zwarcie obiektów zabytkowych. Stanowiska wysoczyznowe odróżniają się od nisko położonych również zakresem chronologicznym. Na wierzchowinie bowiem nigdy nie obserwujemy tak dużej konsekwencji w zasiedleniu jednej formy terenu, jak to jest w niskich partiach stoków.

Na wysoczyźnie stanowiska zajmują najczęściej silnie eksponowane topograficznie punkty terenu. Są to wysunięte części wzgórz, położone w zakolach rzecznych oraz w miejscach, gdzie doliny zmieniają kierunek biegu. Narzucającą się cechą tych elementów morfologii terenu jest ich naturalna obronność. Wydaje się jednak, że tego aspektu nie można traktować jako decydującego o wyborze takich,

a nie innych miejsc osiedlania się. Wykorzystywanie punktów naturalnie wyodrębnionych jest ogólną prawidłowością działalności osiedleńczej, niezależnie od czasu i przestrzeni. Łatwo stwierdzić na przykład, że również nisko położone stanowiska lokują się z reguły w miejscach eksponowanych topograficznie, jakkolwiek nie zawsze można im przypisać cechy naturalnej obronności.

Ślady osadnictwa w opisywanej strefie górują nad poziomem dna doliny najczęściej o 40—50 metrów. Pokrywają je gleby brunatne lub brunatnobielice lessowe. Jest to strefa słabo uwilgocona, co wiąże się z głęboko zalegającym poziomem wód gruntowych. Bilans hydrologiczny pogarsza silna przepuszczalność podłoża lessowego. W związku z tym głęboki jest również poziom wód zaskórnych. Czynniki te decydują o słabym najczęściej rozwinięciu profilu glebowego. Przed odlesieniem stoków dolinnych i wysoczyzny stosunki hydrologiczne w opisywanej strefie były oczywiście zupełnie inne. Podobnie jak na okrajkach dolinnych, na porośniętej lasem wierzchowinie uwilgocenie terenu było większe.

Naturalne stosunki glebowe, a przede wszystkim typowe dla wysoko lokowanych stanowisk rozrzedzenie osadnictwa powoduje, że na ich powierzchni występuje znacznie mniej materiału zabytkowego, niż to można obserwować na nisko położonych osadach. Stwarza to znaczne trudności przy wstępnym określaniu charakteru i przynależności kulturowej stanowisk wysoczyznowych. Mimo to w wielu przypadkach można z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, czy odkrywane ślady są pozostałością dużej osady, czy też krótko użytkowanego obozowiska. Niektóre przypuszczenia w tym zakresie zostały zresztą potwierdzone w toku badań wykopaliskowych.

Wśród wysoko usytuowanych stanowisk znajdują się zarówno duże osady, jak i małe, zajmujące niewielką przestrzeń obozowiska. Większe stanowiska tej strefy związane są z kulturami pucharów lejkowatych, ceramiki promienistej, grupami ludności wczesnobrązowej i z kulturą trzciniecką. Natomiast małe osady, zasługujące raczej na miano obozowisk, pozostawiła ludność kultury lendzielskiej i wczesnobrązowej. Sporadycznie spotykamy również słabe ślady osadnictwa kultury ceramiki wstęgowej rytej.

W głębi wierzchowiny, najprawdopodobniej w środowisku lasu dębowo-sosnowego lub na bezleśnych wycinkach terenu pokrytych roślinnością murawową, grupy ludności neolitycznej pozostawiły ślady swej penetracji w postaci luźnych, nie wiążących się w skupiska wyrobów krzemienych. Układają się one regularnie, równolegle do poprzednio omówionych obszarów zasiedlenia, tworząc trzecią z wykrytych stref osadnictwa.

JANUSZ KRUK

RECONNAISSANCE AND VERIFICATION IN THE DŁUBNIA BASIN

The river Dłubnia — a small left tributary to the Vistula — drains the eastern part of the Cracow Upland and the western part of the Miechów Upland. Its lower course flows through the area of the Sandomierz Dale and it empties into the Vistula in the eastern quarter of Cracow (Nowa Huta).

In the spring and autumn of 1967 surface examinations were carried out in the Dłubnia basin by the Department of Archaeology of Little Poland IHKM PAN. The examinations are part of studies on the Neolithic and Early Bronze Age settlement in the area of the Loess Uplands. The archaeological survey covered

an area of 106 sq. km in the Dłubnia basin. Moreover, reconnaissance was performed in the interfluve (the watershed area). The total area examined was about 180 sq. km (fig. 1).

The studies have shown that the traces of habitation in the Dłubnia basin form three spatial zones (fig. 2), parallel to the river course. The first zone lies just over the bottom of the valley. The sites occupy flat parts of the elongated point-like declivities in the margin of the river valley. The surface of the sites usually rises no more than 10 m above the valley bottom. The low-lying sites—usually settlements of many cultures — are marked by abundant surface finds. They were inhabited by the Danubian I, Lengyel and Lusatian populations, then in the Roman period and in the early middle ages.

The second zone of settlement occupies areas at the edge of the interfluve. The sites usually lie in topographically pronounced places, on slopes which gently pass into the interfluve. They have produced much less surface finds than the low-lying sites. For this reason the chronology and culture of the interfluve sites is difficult to establish on the ground of the surface studies.

This group of sites includes both large settlements and small camps. The larger sites belong to the Funnel Beaker, the Radial Decorated Pottery, the Early Bronze Age and the Trzciniec culture. Traces of camps have been left by the people of the Lengyel and the Early Bronze Age cultures. Slight signs of Danubian habitation occur occasionally.

The third zone of prehistoric settlement of the Dłubnia basin lies deep in the interfluve. Numerous flint artifacts, scattered at random, occurred near the culminations of the ridge and on the planations under the top. The finds showed a regular pattern, parallel to that of the other zones. They probably mark the area of the economic penetration of the neolithic people deep into the interfluve, in the region of the forest of oak and pine or in the treeless areas covered with turf.

